

Täysistunto

Keskiviikko 7.11.2018 klo 14.04—17.26

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain sekä rahanpesun ja terrorismin ra- hoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 213/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Lähetekeskustelua varten varataan enintään 45 minuuttia. Mikäli puhujalistaa ei ehditä annetussa ajassa käydä loppuun, asiakohdan käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan tämän päivän istunnossa muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Jos keskustelu asiasta puolestaan päättyy ennen sille varatun määräjän päättymistä, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan eli 7. asiakohtaan.

Keskustelu

15.19 Sisäministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä siis ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia siten, että niin sanottuja hajasijoitettuja automaatteja voisi jatkossa pelata ainoastaan tunnistautuneena, ja lisäksi esityksellä helpotetaan tavara-arpajais-, bingo- ja tavaravoittoautomaattilupiin liittyvää menettelyä tarkoituksena helpottaa vapaaehtoistoimintaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa.

Arvoisa puhemies! Ensimmäinen arpajaislainsäädännön muutoshanke keskittyy ennen kaikkea rahapeliyhteisöjen yhdistämiseen. Vuoden 2017 alusta lähtien meillä on aloittanut toimintansa yhtenäinen Veikkaus Oy. Tässä yhteydessä eduskunta erityisesti edellytti, että hallitus jatkaa arpajaislain tarkastelua erityisesti arpajaispelaamisen haittojen hallinnan ja ehkäisyn kannalta. Tässä mielessä, kun on tarkasteltu asiaa, joka sisäministeriön vastuulle kuuluu, voidaan väijäämättä havaita, että keskittymä haittojen osalta rahapelaamisessa on nimenomaan fyysisissä automaateissa. Siellä useimmat haitat syntyvät. Tästä syystä, kun rahapelihaitat koskettavat laajaa joukkoa suomalaisia ja heijastuvat myös heidän läheisiinsä, välillisesti koko yhteiskuntaan, hallitus on nyt lakiesityksellä tarttunut erityisesti tähän. Rahapeliautomaatit ovat myös tutkimusten mukaan merkittävin yksittäinen haittoja aiheuttava pelituote.

Pakollinen tunnistautunut pelaaminen antaa raha-automaattipelaamisessa mahdollisuuden sille, että sekä viranomainen että pelaaja voivat itse asettaa riskipelaamisen hallintaan liittyviä rajoituksia, esimerkiksi kuukausitappioiden maksimimäärän. Pakollinen tunnistautuminen ja samantyyppisten rajoitusten asettaminen ovat jo käytössä Veikkauksen verkkopelaamisessa, ja nyt ne siis laajenisivat fyysisiin raha-automaattipeleihin.

Samalla tällä muutoksella voimme tehostaa rahapelaamiseen liittyvää ikärajavalvontaa, koska tunnistautumisen yhteydessä Veikkauksen asiakkuus tarkistaa myös ikärajan. Ala-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

ikäisenä aloitettu rahapelaaminen lisää tutkimusten mukaan huomattavasti riskiä aikuisiän ongelmapelaamiseen. Kaikkea rahapelaamista koskee arpajaislain 18 vuoden vähimmäisikäraja.

Pakollisen tunnistautumisen on tarkoitus tulla voimaan raha-automaattipelaamisessa vuoden 2022 alusta. Lain velvoitteet tunnistautuneen pelaamisen varmistamisesta ovat Veikkauksen vastuulla. Kyse on tietoteknisesti mittavasta hankkeesta, ja muutokseen on syytä varata mahdolliset aikatauluriskit huomioiden riittävän pitkä aika, kuten on tässä tarkoitettu tehtäväksi.

Lakimuutoksessa pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle jäisivät ne automaatit, jotka on sijoitettu Veikkauksen omiin pelisaleihin. Niissä pelisaleissa on Veikkauksen henkilöstön valvontaa. Veikkaus voisi kuitenkin varustaa nämäkin raha-automaatit harkintansa mukaan tunnistautumismenettelyllä.

Arvoisa puhemies! Vaikka tuoton tavoittelu ei voi yksin olla oikeusjärjestelmämme tavoite, aihe herättää luonnollisesti keskustelua järjestöissä, jotka saavat avustuksia rahapeliutuotoista. Vaikuttavat rahapelihaittojen vähentämistoimenpiteet, kuten pelirajoitukset, luonnollisesti vähentävät myös rahapeliuottoja jossain määrin. Muutoksen aiheuttaman tuoton vähenemisen vaikutuksia rahapelaamisesta kertyvään kokonaistuottoon ja järjestöjen rahoitukseen on vaikea tarkoin arvioida, sillä kokonaistuottoon vaikuttavat luonnollisesti useat seikat.

Uskomme, että muutos voidaan tehdä hallitusti siten, että tunnistautuneeseen pelaamiseen kohdistuvat rajoitukset osuvat oikein ongelmapelaajia auttavasti, ja että tunnistautumismenettely voidaan toteuttaa teknisesti niin, että vaikutukset harmittomaan, hallittuun pelaamiseen ovat vähäiset. On myös syytä huomioida, että Veikkauksen kokonaisuudessa nettikasinoiden digikanavan osuus on jo yli 40 prosenttia myynnistä ja kasvaa nopeasti.

Arvoisa puhemies! Muun kuin rahapeliautomaattien osalta arpajaislakiin samalla esitetään norminpurkutalkoiden hengessä muutoksia siten, että tavara-arpajaisten, bingopelin ja tavaravoittoautomaattien lupamenettely helpottuu. Esimerkiksi tavara-arpajaislupan enimmäispituus nostetaan 6:sta 12:een kuukauteen ja bingoluvan kahdesta vuodesta kolmeen vuoteen. Lisäksi ilman erillistä tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva raja nostetaan 2 000 eurosta 3 000 euroon. Näiden norminpurkumuutosten on siis tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2019. Ne helpottavat suomalaista kansalaistoimintaa tällä saralla. Kyse on siis rahankeräyksen kokonaisuudistuksen ohella niistä keventävistä muutoksista, joilla helpotetaan vapaaehtoistoimintaan kohdistuvaa hallinnollista taakkaa järjestöjen omassa varainhankinnassa.

15.25 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen rahapelipolitiikka perustuu yksinoikeusjärjestelmään. Toisin sanoen rahapeliä järjestämisessä on katsottu monopolin tuottavan yhteiskunnan kokonaisedun kannalta parhaan tuloksen. Periaate on ensi alkuun ajatellen erikoinen. Yleensä katsomme kilpailun tuottavan parhaan tuloksen yhteiskunnan kannalta — että se saisi aikaan eniten tulosta niukoilla voimavaroilla. Rahapeliä pelaamisessa ei kuitenkaan ole kysymys tavanomaisesta taloudellisesta toiminnasta. Joillekin, epäilemättä suurimmalle osalle ihmisistä, kyseessä on harmiton viihde, piristävä jännitys, josta ollaan valmiita vähän maksamaan. Joillekin ihmisille rahapelit ovat kuitenkin kaikkea muuta kuin harmittomia: pelit vievät rahat, pelit vievät ajan, pelit vievät ajatukset ja koko elämän. Rahapelit eivät ole normaaleja hyödykkeitä. Ja siksi monopolijärjestelmä, joka johtaa hyödykkeen tuotannon rajoittamiseen, voi olla hyvinvointia lisäävä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

Monopoli, yksinoikeusjärjestelmä, on hyvinvoinnille välttämätön mutta ei yksin riittävä malli. Monopolikin kaipaa sääntelyä. Tarvitaan keinoja, joilla pelaamisesta kärsivät tunnistetaan, heidän pelaamistaan rajoitetaan, ja joissakin tapauksissa heidät saadaan haakeutumaan hakemaan apua. Tämä esityksessä esitetty malli, jossa pelaajien tunnistamista laajennetaan, on tässä suhteessa kannatettava, tarpeellinenkin. Sen ainoa mahdollinen haittapuoli on veikkausvaroista tapahtuvaan rahoitukseen tuleva lovi. Sen määrä riippuu tunnistautumisen teknisestä toteutumistavasta ja jäänee joka tapauksessa haittapelaamisesta aiheutuvien kustannusten alapuolelle. Eli kannatan tätä esitystä tunnistamiseksi.

Arvoisa puhemies! Esitykseen sisältyvä säätelyn kevennys tavara-arpajaisten, bingo-pelien ja tavaravoittoautomaattien kohdalla on hyvä vastapaino ongelmapelaamisen torjunnan edellyttämälle säätelyn kiristämiselle. Yleishyödyllisten yhteisöjen järjestämät arpajaiset ovat toimintaa, jossa viihde-elementti ja kohtuullinen jännitys eivät ole viemässä ihmisiä pakkopelaamiseen, päinvastoin.

15.27 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Mykkänen esitellessään tätä lainsäädäntöä kertoi, että peliongelmat keskittyvät erityisesti hajasijoitettuihin peleihin, ja näin varmasti onkin, kun siellä sitä tunnistautumista ei ole.

Mutta haluaisin nostaa tämän lainsäädännön yhteydessä sen, kun meillä on pistetty Veikkaus, RAY ja Fintoto nippuun ja on näin turvattu tällainen yksinoikeudellinen pelien järjestäminen ja on alettu kantaa vielä entistäkin enemmän vastuuta haitoista ja oikeusturvasta. Haluaisin kysyä ministeriltä, miten me voisimme suitsia ulkomailla tapahtuvaa suomenkielisten pelien järjestämistä, sillä on vaarana, että pelaaminen siirtyy netissä sellaisille palvelujärjestäjille, jotka sitten voittonsa laittavat ihan muualle kuin yhteiskunnan hyväksi havaitsemiin asioihin, ja samalla kierretään myös verot ja muut velvoitteet.

Mitä sitten tähän itse lainsäädäntöhankeeseen tulee, luulen, että tulemme saamaan jonkun verran kritiikkiä siitä, että tämä on ylimitoitettu. Toivoisinkin oikeastaan ministeriltä käytännön kertomista siitä, miten tämä tunnistautuminen tapahtuu. Eihän se varmastikaan niin monimutkaisesti voi tapahtua kuin normaali pankkitunnistautuminen koodilistoinen, eli jos se on kevyempi, niin se jo helpottaisi tämän viestin viemistä kansalaisten keskuuteen.

Mutta toisaalta, kun me sitä riskiä olemme kerran korostaneet, niin kyllä mielestäni tämä lainsäädäntöesitys on ihan oikeansuuntainen. Ja on erittäin hyvä, että siellä, missä me normeja sitten taas voimme purkaa, niitä puretaan. Luulen, että moni bingon järjestäjä ja arpajaisten järjestäjä on tyytyväinen siitä, [Puhemies koputtaa] että lupa-ajat pitenevät ja lupasääntelyä kevennetään. Ja kyllä tuolla arpajaisten raharajallakin, kahden tonnin nostamisella 3 000 euroon, oma merkityksensä on. Eli kokonaisuutena ihan hyvä lainsäädäntö.

15.30 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kalmari esitti puheenvuorossaan muutamia kysymyksiä, joihin itsellenikin voi olla jonkun verran näkemyksiä Veikkauksen hallintoneuvoston edustajana.

Eli ensinnäkin se, että kyllähän pelaaminen on siirtynyt ulkomaalaisille pelisivustoille varmaankin jo vuosikymmenen ajan, ja se kehitys on yhä vain voimistuva. Siihen kehitykseen pystymme vastaamaan ainoastaan niin, että Veikkauksenkin pelit ovat kilpailukykyisiä tämän ulkomaalaisen pelitarjonnan rinnalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

Ja tämä tunnistautuminen: käytännössä siinä puhutaan esimerkiksi Veikkaus-kortin käyttämisestä, jota Veikkaus on pelaajille jakanut, eli se ei olisi niin monimutkainen kuin pankkitunnistautuminen, ainakaan oman ymmärrykseni mukaan.

Sinänsä on hyvä, että arpajaislakia päivitetään, juurikin siksi, että tämä pelimonopoli ei ole mikään itsestäänselvyys. Monissa maissa se on menetetty, koska se on päästetty livahamaan käsistä. Sen perustehan ei ole veikkausvoittojen tuotto vaan pelihaittojen ehkäisy. Pelimonopolia ilman näiden pelihaittojen ehkäisy on varsin vaikeaa, jo sen takia, että ulkomaalaisia peliyhtiöitä voi olla hieman vaikea velvoittaa käyttämään rahallisia resursseja pelihaittojen ehkäisyyn ja hoitamiseen, ja tämä pelimonopoli voi käytännössä säilyä vain, jos se on kilpailukykyinen ulkomaalaisen pelitarjonnan kanssa. Eli suuntaushan on se, että ihmiset hakevat entistä enemmän mobiilipelejä, vähentävät pelaamista kivijalkakioskeissa. Jatkuvasti pelituotot, pelivaihto ovat vähentyneet luottotyyppisissä peleissä ja kasvaneet nettikasinoissa ja vastaavissa, ja tälle suuntaukselle me tuskin mitään voimme.

Näiden pelirajoitusten vaikutus pelaamisen tuottoihin on varsin selvä, mutta positiivinen vaikutus pelihaittoihin on epäselvempi. Eli sitä täytyy nyt ajan kuluessa seurata, millaisia vaikutuksia on näillä ehdotetuilla rajoituksilla, jotka sinänsä ovat kannatettavia. Esimerkiksi nyt on nähtävissä, että kun Veikkaus siirtyi pelaamisen rajoituksiin nettipalveluissaan, eli pelaaja pystyy säättämään vapaaehtoisia rajoja itselleen, sekin jonkun verran notkautti pelituottoja, eikä ole vielä selvää näyttöä, vaikuttiko se millään tavalla positiivisesti pelaamisen haittoihin. Mutta se jää nähtäväksi, ja kyllä se täytyy katsoa loppuun asti.

Tätä lakia koskien on mielestäni erityisen tärkeää se, että nyt lainsäädännössä ilmaistaan lainsäätäjien tahto pelien järjestämisen reunaehdoista mahdollisimman tarkasti. Tällä hetkellä käytännössä monesti olen törmännyt tilanteeseen, että voimassa oleva lainsäädäntö on liian tulkinnanvarainen, jopa avoin yksittäisen Poliisihallituksen virkamiehen mieltävalle, ja johtaa sellaisiin tilanteisiin, mitä lainsäätäjän on vaikea nähdä oman tarkoituksensa mukaisiksi. Eli tehdään selkeätä lainsäädäntöä eikä anneta liikaa tilaa viranomaistulkinnolle näissä asioissa.

15.32 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys arpajaislain muuttamisesta on hyvä. Mutta meidän on myös hyvä tiedostaa, että monet tähän asiaan liittyvät hankalat asiat on siirretty myöhemmin asetuksella tarkemmin säädettäväksi. Myös esimerkiksi markkinointiin liittyvät asiat on tarkoitus tuoda eduskuntaan myöhemmin. Kysynkin ministeriltä: missä vaiheessa tämän lain toisen osan, missä käsittääkseni käsitellään muun muassa tähän markkinointiin liittyviä asioita, valmistelu on?

Tässä esityksen tavoitteena on pelaamisen haittojen vähentäminen, ja olemme varmasti kaikki sitä mieltä, että tämä on tärkeä asia. Tähän liittyvät pelaamisen hallinnan välineet ja rajoitukset on tarkoitus toteuttaa vaiheittain. Ja tämä vaiheistus on kyllä tärkeä, niin että Veikkaukselle jää aikaa sopeutua tähän tilanteeseen. Tämä on nimittäin todella vaativa harjoitus Veikkaukselle.

Veikkaushan joutuu koko ajan kilpailemaan kansainvälisten pelifirmojen kanssa paikoistaan näillä pelimarkkinoilla. Meidän täällä eduskunnassa pitäisi pitää huolta vastuullisesti toimivan Veikkauksen pärjäämisestä tässä kilpailussa, koska Veikkauksen tuotothan kuitenkin tulevat suomalaisten hyödyksi, eli semmoisen oikean tasapainon löytäminen olisi äärettömän tärkeä asia.

Eli yhteenvetona totean, että kyllä tämä esitys on perusteltu ja hyvä, sillä pelihaittojen ehkäisy on todella kansallisesti merkittävä asia. Mutta siitä huolimatta kokonaisuudessaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

toivon, että meiltä löytyy täällä eduskunnassa riittävästi tahtoa puolustaa myöskin tätä Suomen uniikkia järjestelmää, joka kuitenkin toimii vastuullisemmin kuin esimerkiksi kansainväliset pelifirmat.

Myös arpajaislain seuraava vaihe pitäisi saada nopeasti eteenpäin ja eri ministeriöt yhteisen pöydän ääreen niin, että saadaan myös edunsaajien ääni varmasti kuuluville. Kysynkin, miten varmistetaan, että jo tämän lain kakkososan valmisteluvaiheessa edunsaajat olisivat mukana lakia laadittaessa.

15.35 Reijo Hongisto sin: Arvoisa puhemies! Hallitus on tiedostanut ongelmapelaamisen ja laatinut lakiesityksen, jonka tavoitteena on vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja ongelmia. Pelaajan on jatkossa tunnistaututtava, kun hän pelaa esimerkiksi kauppojen tai kioskien yhteyteen sijoitettuja raha-automaattipelejä. Tavoitteena on tällä tavalla saada riskipelaamista paremmin hallintaan, myös fyysisissä raha-automaateissa.

Aivan kuten ministeri Mykkänen esittelypuheenvuorossaan totesi, kaikkea rahapelaamista koskee arpajaislaissa säädetty 18 vuoden vähimmäisikäraja. Tunnistautuneena pelaamisella voidaan samalla tehostaa ikärajavaltontaa, sillä jatkossa tunnistautuminen raha-automaattipeleissä edellyttäisi aina Veikkauksen asiakkuutta. Edustaja Kalmari tuossa pohti, kuinka tämä tunnistautuminen tehdään niin, ettei se olisi niin monimutkainen kuin pankkitunnuksilla tapahtuva tunnistautuminen. Uskon, että siihen kyllä löydetään varsin kestävä ja näppärä ratkaisu, ei se näin monimutkaiseksi ja vaikeaksi voi mennä.

Tavara-arpajaisten, bingopelin ja tavaravoittoautomaattien sekä eräiden muiden peliautomaattien ja laitteiden lupamenettelyä kevennetään pidentämällä luvan enimmäispituus 6 kuukaudesta 12 kuukauteen. Lisäksi ilman tavara-arpajaislupaa järjestettävien pienarpajaisten arpojen yhteenlaskettua myyntihintaa koskeva raja nostettaisiin 2 000 eurosta 3 000 euroon. Ja myös tämä on mielestäni erittäin hyvä ja perusteltu siirto. Näiden muutosten on tarkoitus tulla voimaan syksyllä 2019.

Lisäksi lakiesityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahanpesulain soveltamisalaa siten, että lakia sovellettaisiin pelikasinon ulkopuolella käytettävänä pidettäviin raha-automaatteihin, jos pelaaminen tapahtuu arpajaislaissa tarkoitetulla tavalla tunnistautuneena. Lakiesityksessä lähdetään tästä tunnistautumisen tärkeydestä ja tunnistautumisen merkityksestä, ja se on kyllä erinomaisen hyvä tapa hillitä ongelmapelaamista.

Arvoisa puhemies! Hallitus on jälleen tehnyt hyvän lakiesityksen, ja minä kannatan sitä lämpimästi. Kiitoksia ministeri Mykkäselä.

15.38 Heli Järvinen vihr: Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että arpajaislakia täytyy uudistaa, ja tämä uudistus pakollisesta tunnistautumisesta on ilman muuta asianmukainen. Kannattaa muistaa, että Veikkaus toimii vähän skitsofreenisesti puun ja kuoren välissä, vähän niin kuin Alkokin: paljon pitäisi myydä, mutta haittoja pitäisi torjua. Ja kumpakaan puolta ei kannata vähätellä. Rahapeliongelmat koskettavat useimmiten nuoria aikuisia, ja kun vielä muistetaan, että lähes kolmannes Suomen rahapelituotoista tulee työttömiltä, eläkeläisiltä ja lomautetuilta eli yleensä niiltä kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta, niin kyseessä ei ole aivan vähäpätöinen asia. Toisaalta sitten taas veikkausrahoilla tehdään paljon hyvää ja moni järjestö on niistä riippuvainen. Jos muistan oikein, niin liikunta- ja kulttuurijärjestöille menee noin 53 prosenttia, sosiaali- ja terveysjärjestöille 43 ja hevosalalle 4 prosenttia veikkaustuottovaroista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

Veikkaus on itse arvioinut, että tämä sinänsä tarpeellinen pakollinen tunnistautuminen ja sen läpivienti tulevat maksamaan jopa 17—170 miljoonaa euroa. Siitä syystä on ensinnäkin hyvä, että hallitus on esityksessään tullut vuoden Veikkausta vastaan. Tämä esitys mahdollistaa paremmin vaiheittaisen etenemisen, kun muistetaan, että tällä hetkellä suomalaisista pelaajista vasta noin 10 prosenttia on tunnistautunut.

Mutta muutama toive minulla olisi niin valiokunnalle kuin ehkä myöskin ministerille:

Kun tätä lakia viedään eteenpäin, kannattaa tarkkaan miettiä se tunnistautumismenettely ja -keino, koska mitä vaikeampi ja monimutkaisempi siitä tehdään, sitä enemmän suomalainen yhteiskunta häviää. Jos siitä tehdään helppo, yhdellä kortilla tapahtuva ja jopa kannustava, se voidaan saada pienilläkin menetyksillä aikaiseksi. Eli paljon riippuu uudistuksen hintalappu näistä ratkaisuista.

Toinen asia on se, että valiokunnan tulisi pohtia mobiilimaksamisen mahdollisuutta. Se on kuitenkin nykyäkin hyvin monella alalla, ja on aika vaikeasti perusteltavissa se, miksi Veikkaus-pelien pelaaminen ei ole sillä mahdollista. Meidän yhteinen murheemme asiassa on se, että jo tällä hetkellä noin 200 miljoonaa euroa pelataan Suomesta ulos eli kansainvälisiä nettipelejä. Ja se tarkoittaa sitä, että siitä rahamäärästä ei makseta veroja mutta toisaalta sitä rahamäärää ei saada myöskään hyödyksi niille pelihaitoista kärsiville — eli koko yhteiskunta menettää.

Se kolmas asia, jota toivon, on se, että huolehdittaisiin siitä, että tämän tulevan lain tulokinta olisi riittävän selkeää, niin että viranomaiset ja keräystahot tulkitsevat lakia samalla tavalla. Meillä on nimittäin useampia esimerkkejä siitä, että Poliisihallituksen kanta on monesti ollut vähän erilainen kuin mitä lainsäätäjä on tarkoittanut. Siihen olisi hyvä saada muutos.

Ja vielä asia, joka ei liity tähän arpajaislakiin mutta jonka toivoisin jäävän ministerille korvan taakse, ja se on Veikkauksen hallintoneuvosto. On ollut hyvin perusteltavissa se, että Veikkauksen hallintoneuvosto on tässä muutosvaiheessa, kun peliyhtiöitä ja pelijärjestelmää uudistettiin, peliyhtiöiden määrää vähennettiin, järjestelmää selkeytettiin, valittu nyt... [Puhemies koputtaa]

Puhemies Paula Risikko: Puhukaa vain loppuun, mutta nyt on kohta 4 minuuttia jo ohi.

Tulenko pömpeliin?

Puhemies Paula Risikko: Ei tarvitse.

Kiitos. — On hyvin perusteltavissa, että tässä vaiheessa hallintoneuvostoon valittiin erilaisista kohderyhmistä ja myöskin eduskunnasta laaja edustusto, mutta kyllä täytyy tunnustaa, että jokainen yhtään yritysmaailmaa tunteva ymmärtää, että lähes 30 hengen hallintoneuvosto ei ole minkään yrityksen etu. Ja sanon silläkin uhalla, että oma paikkani on vaarassa, että toivon vilpittömästi ministerin, hallituksen ja eduskunnan arvioivan sitä, että hallintoneuvoston jäsenten määrää voitaisiin vähentää, jotta saataisiin dynaaminen, toimiva ja myöskin yhteiskunnalle mahdollisimman edullinen kokoluku myös Veikkauksen hallintoneuvostolle.

15.43 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomaisen hyvä asia, että arpajaislakiin saadaan nyt uusi esitys, joka virtaviivaistaa edelleen esimerkiksi Suo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

nessa käytävää rahapeliautomaattitoimintaa. On selvää, että kun olemme aikoinaan saaneet oikeuden pitää tätä monopolia ja varsinkin nyt, kun tämä iso yhtiö perustettiin, johon kuuluu Raha-automaattiyhdistys, Veikkaus Oy ja sitten Fintoto, meillä on yksi yhteinen yhtiö, joka tätä asiaa hallinnoi ja hoitaa. Kaikista arvokkaintahan tässä on se, että kun peliautomaatteja ihmiset kuitenkin jollakin lailla pelaavat — se on selvä asia, että jotakin pelejä ne ihmiset kuitenkin aina pelaavat — niin nyt saadaan tätä kautta sitten suomalaiseseen yhteiskuntaan lisää rahaa hyviin tarkoituksiin: tieteelle, taiteelle, kulttuurille ja nuorisotyölle. Jokainen tietää omassa kotikunnassaan aivan varmasti jonkun esimerkin, mihin näitä kyseessä olevia rahoja on käytetty, todella yhteisen hyvän rakentamiseen, ja tällaisena se tulee edelleen säilyttää.

Se, että tunnistautuminen tulee nyt lähivuosina pakolliseksi, on sekin hyvä asia, koska sillähän voidaan haittapelaamista vähentää ja samalla ohjata ihmisiä kaidemmalle tielle, jos pelaaminen on ongelma, niin ettei se pelaaminen vie koko taloudellista varallisuutta eikä saata ihmistä henkilökohtaisiin vakaviin ongelmiin.

Sitten erilaisten urheiluseurojen järjestämät arpajaisetkin tämän lain myötä saavat vähän helpotusta, eli byrokratiaa puretaan ja sääntöjä helpotetaan. Pitää muistaa, että esimerkiksi tämän päivän Suomessa urheiluseuratyössä, sanotaan nyt talven tullessa näin, vaikka erilaisten hiihtoseurojen järjestämät arpajaiset ovat monelle seuralle aivan välttämättömiä varainhankintakeinoja, ja pitää muistaa sekin, että nuoriso kun harrastaa erilaisia lajeja, ikävä kyllä hyvin monessa perheessä rahallinen tukimahdollisuus nuorelle ja lapselle on kovin pieni, ja tällä keinoin seurat tekevät erittäin arvokasta työtä pienen ihmisen ohjaamiseksi oikeiden ja terveiden harrastusten pariin. Se on suomalaisen yhteiskunnan kannalta erinomaisen hyvä asia.

15.45 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Pelaaminen on ongelma siinä vaiheessa, kun sitä ei pysty hallitsemaan ja se aiheuttaa velkaantumista, köyhyyttä, terveys- ja lähisuhdeongelmia. Sen takia rahapelihaittojen ehkäisy on tärkeää, ja tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rahapeliautomaatteihin vaadittaisiin kirjautuminen, pakollinen tunnistautuminen, mikä ministerin mukaan on jo nettipeleissä. Haluaisin kuulla ministerin arvion siitä, voidaanko tällä tavalla tunnistautumalla myös ehkäistä ulkomaisten pelien, kansainvälisten pelifirmojen tuottamien pelien, haittoja, ja siitä, miten sen jälkeen voidaan toimia, kun on kirjauduttu järjestelmään, voidaanko pelaaminen tietyissä tilanteissa estää ja mitkä ovat ne tilanteet ja kriteerit, milloin pelaaminen voidaan estää. Se on keskeinen kysymys, ja toivoisin ministerin arviota tähän.

Rahapeliongelmat koskettavat useimmiten nuoria. 6 prosentilla 18—24-vuotiaista oli rahapeliongelma vuoden 2015 väestökyselyssä. Lisäksi tutkimuksen mukaan lähes kolmannes Suomen rahapelituotoista tulee työttömiltä, eläkeläisiltä ja lomautetuilta, joten tämä esitys on hyvin kannatettava ja tärkeä. Mutta voidaan kysyä myös, miten voisimme suojella nuoria vielä paremmin. Edustaja Mäkisalo-Ropponen nosti esiin markkinoinnin ja sen rajoittamisen. Pidän tätä keinoa hyvin tärkeänä, ja pyytäisin ministeriä kertomaan, milloin saisimme tähän liittyen esityksen.

Yksi seikka tässä esityksessä on myös se, että pakollisen tunnistautumisen ulkopuolelle jäisivät tässä vaiheessa Veikkaus Oy:n pelisaleihin ja pelikasinoon sijoitetut noin 2 900 raha-automaattia. Tässä on, arvoisa ministeri, kuitenkin yksi merkittävä porsaanreikä tälle sinänsä hyvin kannatettavalle, hyvälle ehdotukselle, ja kysynkin, miksi ne on jätetty ulkopuolelle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

Rahapelituotoilla on rahoitettu hyvin tärkeää toimintaa, kulttuuria, ja toisaalta kun tässä keskustelemme siitä, miten on tärkeää hillitä rahapelihaittoja ja inhimillistä kärsimystä, niin tätä myötenhän myös rahapeleistä saatavat tuototkin voivat heiketä. Siinä mielessä rahapelitoiminnan tuottoihin linkitetty kulttuurin rahoitus tuo toimintaan epävarmuutta, ja se on myös pohjimmiltaan epäeettistä. Kulttuurin rahoitus ei saisi enenevässä määrin siirtyä rahapelien tuotolla rahoitettavaksi, vaan pitkällä aikavälillä taidelaitosten lakisääteiset valtionosuudet tulisi siirtää rahoitettavaksi veikkausvoittovarojen sijasta valtion budjetista.

Puhemies Paula Risikko: Myönnän kolme pyydettyä puheenvuoroa tässä vaiheessa, siten ministerin vastaus, ja sitten katsotaan, mitä se kello on, että onko meillä aika käytetty. — Mäkisalo-Ropponen, Mäkelä ja Pirttilahti.

15.48 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Järvistä siitä kommentista, jossa hän otti kantaa Veikkauksen hallintoneuvoston kokoon. Kuulun itsekin hallintoneuvostoon ja olen kyllä edustaja Järvisen kanssa ehdottomasti samaa mieltä siitä, että asiaa on syytä pohtia uudelleen. Se on tällä hetkellä liian suuri joukkue, jotta se pystyisi toimimaan tehokkaasti. Minä ymmärrän täysin, että siinä vaiheessa, kun Veikkaus, Raha-automaattiyhdistys ja ravipelit yhdistettiin, tämä oli varmaan ihan asiallinen ja oikea ratkaisu, että toimittiin näin ja tästä joukkueesta tuli näin iso, vaikka silloinkin moni epäili, että mahtaako tästä tulla toimiva systeemi. Mutta todellakin jatkossa on syytä pohtia asiaa uudelleen, ja kysynkin, mitä mieltä ministeri on tästä asiasta.

Edustaja Järvinen otti kantaa myös toiseen tärkeään asiaan, johon en ensimmäisessä puheenvuorossani muistanut sanoa mitään, eli todellakin tämän lainsäädännön ja myöskin sen tulevan lainsäädännön tulisi olla niin selkeitä ja yksiselitteisesti kirjattuja, ettei tulkintaongelmia jatkossa tulisi, koska ne tulkintaongelmat, joita nyt esimerkiksi nykyiseen lainsäädäntöön ja markkinointiinkin on liittynyt, ovat olleet kyllä tosi kiusallisia.

15.49 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tästä hallintoneuvoston asiasta kun nyt mainittiin, niin siinä on varmaankin kysymys tällaisesta ylimenokaudesta ja fuusion aiheuttamasta lopputuloksesta, että ne kaikki hallintoneuvostot käytännössä vain yhdistettiin, eli siellä oli erilaista kulttuuria eri yhtiöissä. Muilla yhtiöillä oli mukana myös edunsaajien edustajat, hallintoneuvostossa Veikkauksella periaatteessa vain kansanedustajia, ja nyt sitten nämä kaikki ovat olleet yhdessä. Itsekin kannatan tämän asian järjeistämistä nyt sitten ainakin tulevalle vaalikaudelle.

Näissä pelaamisen hallintakeinoissahan on kyse lähinnä vapaaehtoisista rajoituksista, joita pelaaja asettaa itselleen, eli rajoista, kuinka paljon voi pelata missäkin ajassa, miten paljon voi hävitä missäkin ajassa. Niin se varmaan käytännössä tulee vastaisuudessakin olemaan, koska kuitenkin puhutaan täysvaltaisista kansalaisista ja vapaasta maasta, eli he itse voivat määrätä, miten pelaavat. Mutta oleellista on se, että heille annetaan työkalut sen tekemiseen eli että siellä järjestelmässä on tällaisia vipuja, että voin asettaa tämän, että voin hävitä tietyn rahan tänä päivänä enkä voi helposti muuttaa sitä rajoitusta hetken mielijohteesta, kun pelihimo iskee päälle. Eli tällaisia keinoja oman pelaamisen hallintaan on tärkeä tuoda.

Kun mainittiin näistä automaateista kasinoissa, niin on ehkä helpompaa järjestää pelaamisen hallinta siellä kasinoissa, joissa on paikalla henkilökuntaa, jolle voi vaikka ilmoit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

taa, että en halua tulla pelaamaan, kun taas sitten, jos puhutaan hajasijoitetuista automaateista, kuka siellä sellaista on valvomassa?

Norjassahan aikanaan kuuleman mukaan vietiin nämä automaattit kertaalleen kokonaan pois pelihaittojen estämiseksi ja tuotiin takaisin täydellä tunnistautumisella, ja sillä ei ollut loppujen lopuksi juurikaan vaikutusta pelihaittoihin, eli tämä ei ole ollenkaan yksiselitteinen asia. Täytyy myös muistaa se, että nämä veikkausvoitot ovat aika iso potti urheilu- ja nuorisotyöhön mutta myös, monesti unohdetusti, sotaveteraanien hyväksi ja moneen muuhun tärkeään asiaan. Tällaista määrää rahaa ei kai ole helposti mistään muualta otettavissa jaettavaksi, se täytyy näitä päätöksiä tehtäessä muistaa.

Monopoli ei siis mielestäni ole varsinaisesti ideologinen asia, vaan se on varsin käytännönläheinen asia: jos monopolia ei olisi, niin millä nämä peliongelmien ja pelituottojen löytäminen jostain ratkaistaisiin?

15.52 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on erittäin kannatettava lainsäädäntö, että saadaan peliriippuvuuteen vähän jarrutusta tehtyä, ja tämä lainsäädäntöhän on nuorille mutta myös muille peliriippuvaisille ihan kohdallaan. Siinä mielessä juuri se, että tunnistautumista vahvistettaisiin, on erittäin tärkeä asia.

Mutta oikeastaan ministerille toteaisin hieman toisesta asiasta, että tähän on itsessään ongelma, kun pelataan ja sitten tulee rahantarve. Kun meillä on varmaan kuluttajansuojalainsäädäntö tulossa ensi viikolla, niin tavallaanhan nämä kytkeytyvät toisiinsa, että jos ylivelkaannutaan pelaamalla ja sitten ruvetaan ottamaan pikavippejä siinä samantien, niin se ongelma kertaantuu. Kiitos siitä, että saamme ensi viikolla käsitellä tätä toistakin asiaa.

15.52 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia tästä esityksestä, tämä on askel eteenpäin.

Olisin todellakin toivonut, että tähän samaan esitykseen olisi saatu mukaan myöskin minun lakialoitteeni, jonka olen jättänyt pari vuotta sitten. Tässä lakialoitteessa on tällainen teksti:

”Suomalaisessa yhteiskunnassa on viime vuosina otettu tavoitteeksi turhan byrokratian purkaminen. Yksi tällainen tarpeettoman raskaan sääntelyn muoto on pienten arpajaisien järjestämiseen liittyvä lupamenettely. Lakialoitteessani esitän, että yleishyödyllisen yhteisön järjestämiin arpajaisiin, joissa arpojen myyntihinta on enintään 2 000 euroa, ei tarvitse hakea lupaa ollenkaan.

Nykyään kaikkiin tavara-arpajaisiin, paitsi samassa tilaisuudessa myytävien ja arvottavien arpajaisien osalta, täytyy hakea arpajaislupa ja toimittaa arpajaisien tilitys. Pienten ja vähävaraisten yhdistysten varainhankintaa nämä säännökset vaikeuttavat, voivat jopa johtaa siihen, että varainhankintaa ei jakseta toteuttaa sitten ollenkaan. Arpajaislupaprosessi koetaan usein monimutkaiseksi ja kulut muutaman sadan euron arpajaistuottoihin nähden aivan liian suuriksi. Tilityksellään ei välttämättä riitä ilmoitus tuotosta, vaan vaaditaan erityistä selvitystä tuoton käyttämisestä, vaikka nämä vähäiset rahat käytettäisiin asianomaisen yhdistyksen normaalin toiminnan ylläpitämiseen.

Kun julkisista varoista riittää yhä vähemmän resursseja yleishyödyllisten yhdistysten tukemiseen, ei niiden omaehtoista varainkeruuta tulisi rajoittaa kuin välttämättömissä määrin. Suomessa kolmannen sektorin yhdistysten ja säätiöiden toiminta on tärkeä osa kansa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

laisyhteiskuntaa ja niiden tarjoamat palvelut ja sosiaalinen toiminta säästävät paljon veronmaksajien rahoja.”

Tässä lakialoitteessa olen esittänyt myös, että sama yhteisö saa vuoden aikana järjestää enintään niin monet arpajaiset, että niiden yhteenlaskettu tulo on korkeintaan 2 000 euroa. Näin estettäisiin tällainen kiertäminen tässä asiassa.

Lakialoitteessa esitän myös, että mikäli kyse ei ole sellaisesta arvonnasta, jossa arpojen myynti ja voittojen jako tapahtuvat samassa tilaisuudessa, tulee arpajaisten toimeenpanijan säilyttää kuitenkin kaikki tämä kirjallinen materiaali viisi vuotta, niin että ne olisivat tarkistettavissa tarvittaessa.

Olisin todella toivonut, että olisi otettu tässä kokonaisuudessa mukaan käsittelyyn myös tämä asia, jolla olisi voitu auttaa hyvin montaa kolmannen sektorin toimijaa tuolla kentällä.

15.55 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Olisin ministeri Mykkäselä kysynyt sitä, kun meillä on tänään tässä myös tämä rahankeräyslaki, miten tämä laki ja rahankeräyslaki nyt toimivat yhteen ja onko niitä koordinoitu yhdessä. Molemmat ovat olleet pitkäaikaisia projekteja.

Olin tässä työryhmässä, joka tätä arpajaislakia myös valmisti, ja tämä vastaa nyt varsin hyvin sitä laajaa näkemystä ja huolta, joka tuossa työryhmässä oli. Näiden tavara-arpalupien kohdalla tämä valvonnan tarve edelleen on olemassa. Vaikka tässä kollega puhui, että voisi helpottaa niitä, niin valvonnan tarve itse asiassa oikeastaan lisääntyy yhteiskunnassa tällä hetkellä, koska mahdollisuudet käyttää näitä erilaisia sähköisiä pelimahdollisuuksia lisääntyvät ja kasvavat koko ajan. Myös luvanvaraisuus on merkittävää ja sitten tietoisuus järjestäjän luotettavuudesta, kun nämä sähköiset lupamenettelytkin nyt tulevat ja siihen tulevat tunnistaumiset ja muut mukaan.

Todetaan yhteenvetona se, että tämä sääntely oli erittäin tärkeä ja tuli hyvään ajankohtaan. Mutta nyt hieman kiinnostaa rahankeräyslain ja tämän lain suhde: miten ne on mietitty yhteen?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Mykkänen. Riittääkö 2 minuuttia?

15.57 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin rakentavista ja tärkeistä huomioista. Katsotaan, mihin kaikkiin pystyn tässä vastaamaan.

Ensinnäkin ulkomaisten pelien markkinointi suomenkielisille suomalaisille, jonka edustajat Kalmari ja Karimäki erityisesti nostivat tässä esiin. Niistä teknisistä ja säädösketnoista nyt on menossa esiselvitys seuraavaan vaiheeseen, ja sen on tarkoitus siis valmistua maaliskuuhun mennessä. Ei ole helppo aihe, koska käytännössä puhutaan blokeerauksista, maksuetoista, varoitusbannereista ja internetin vapaudesta, mutta katsotaan, mitä voidaan tehdä.

Kevyempi tunnistauminen, johon erityisesti edustajat Kalmari, Järvinen, Hongisto, moni muu, viittasivat. Todellakaan ei ole tarkoitus vaihtuvia pankkitunnusarvoja vaatia, vaan nimenomaan Veikkaus-kortti on lähtökohta. Varmasti kolmessa vuodessa maailma myös menee yhä enemmän mobiilimaksamiseen, ja tässäkin suhteessa uskon, että tämä voi muodostua hyvinkin käyttökelpoiseksi ja helpoksi tavaksi, jossa tietysti Veikkauksella on intressi tehdä tämä järkevästi. Valtioneuvoston asetuksella on tarkoitus sitten tarkemmin säädellä se, minkälainen tunnistauminen käy.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 110/2018 vp

Edustaja Mäkelä viittasi Veikkauksen kilpailukykyyn, joka onkin tärkeä kysymys ja erityisesti, kun puhutaan nettikasinopuolesta. Nythän me puhumme tässä rajoituksessa fyysisistä automaateista, joissa ei ole kilpailua Manner-Suomessa, mutta nettipuolella on. Siellä todella tälläkin hetkellä noin 30 prosentin pelieuroista arvioidaan valuvan näihin sinänsä tavallaan laittomasti suomalaisille markkinoitaviin peleihin. Tässä esiselvityshankkeessa, joka maaliskuussa valmistuu, on todella tarkoitus, niin kuin sanoin, myös siihen puuttua.

Tuottovaikutuksiin viittasi erityisesti edustaja Järvinen. Puhutaan nyt kuitenkin, kun tässä on pitkä siirtymäaika, alle 20 miljoonan euron vaikutuksista noin miljardin potissa. Samaa aikaan Veikkaus itse arvioi, että digipuolella tuotot kasvavat jopa kolmasosalla eli toistasataa miljoonaa, eli tässä kokonaisuudessa ei ole tarkoitus isoa heilautusta tehdä.

Hallintoneuvoston kokoonpano on ennen kaikkea omistajaohjausyksikön puolella olevaa ikään kuin sääntelyvalmistelua, mutta sitäkin voidaan tässä laittaa korvan taakse, mihin Mäkisalo-Ropponen ja muut viittasivat.

Kun Maijala ja Laukkanen viittasivat pienarpajaisiin, niin sinänsä tässähän tulee nyt 3 000 euroon mahdolliseksi pienarpajaiset ilman tavara-arpajaislupaa eli ilman erillistä lupaa. Eli sikäli tämä Maijalan tahtotila toteutuu nyt ainakin sillä suunnalla, mitä on tarkoitettu. Tässä mielessä myös Laukkaselle rahankeräyslakiin liittyen, että näissä tavara-arpajaisissa, bingoissa, joissa myös luvan kesto pitenee nykyisestä, yhtä lailla helpotetaan sitten tämmöisen pienimuotoisemman kansalaisjärjestöjen keruutoiminnan tapahtumista arpajaislain alueella.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.